

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 09.04.2015, sp. zn. 21 Cdo 1525/2014, ECLI:CZ:NS:2015:21.CDO.1525.2014.1

Číslo: 86/2015

Právní věta: Při zjišťování průměrného výdělku zaměstnance, který vykonává podnikatelskou činnost, po zjištění nemoci z povolání je třeba přihlížet též k odpisům hmotného majetku uplatněným zaměstnancem v jeho příznání k dani z příjmů, jestliže jsou tyto odpisy spojeny s úplatným pořízením hmotného majetku, který je potřebný k jeho podnikatelské činnosti a k dosahování příjmů z ní.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 09.04.2015

Spisová značka: 21 Cdo 1525/2014

Číslo rozhodnutí: 86

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Daň z příjmů, Náhrada za ztrátu na výdělku, Podnikatel

Předpisy: § 190 odst. 3 předpisu č. 65/1965Sb. ve znění do 31.05.1994
§ 195 odst. 1 předpisu č. 65/1965Sb. ve znění do 31.05.1994
§ 24 odst. 1 předpisu č. 586/1992Sb. ve znění do 31.12.2009
§ 24 odst. 2 písm. a) předpisu č. 586/1992Sb. ve znění do 31.12.2009

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobce se domáhal, aby mu žalovaný zaplatil na náhradě za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti za období od 1. 9. 2010 do 31. 12. 2011 částku 193 266 Kč se 7,5 % úrokem z prodlení od 31. 8. 2012 do zaplacení. Žalobu zdůvodnil zejména tím, že u žalovaného pracoval do 25. 10. 1996 jako horník v podzemí dolu, že dne 1. 3. 1993 byl pro následky nemoci z povolání, která byla u něj zjištěna, převeden v rámci dolu na nerizikové pracoviště a že žalovaný mu podle dohody o poskytování náhrady za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti ze dne 9. 12. 1993 poskytoval náhradu podle § 195 zák. práce. Dne 25. 10. 1996 rozvázal se žalovaným dohodou pracovní poměr a žalovaný mu poskytoval náhradu za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti jako rozdíl mezi průměrným měsíčním výdělkem před vznikem škody „po valorizacích podle valorizačních předpisů“ a výdělkem zjištěným ke dni 25. 10. 1996 a následně valorizovaným rovněž „podle valorizačních předpisů“. Žalobce má za to, že má nárok na náhradu za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti i za období od 1. 9. 2010 do 31. 12. 2011, kdy mu žalovaný náhradu za ztrátu na výdělku neposkytl „patrně z toho důvodu, že se stal samostatně hospodařícím rolníkem“, přestože jeho výdělek samostatně hospodařícího zemědělce je menší než tzv. fixní výdělek zjištěný ke dni 25. 10. 1996 i po úpravě tohoto výdělku podle valorizačních předpisů od 1. 9. 2010 do 31. 7. 2012. Náhrada za ztrátu na výdělku za uvedené období, které se

žalobce domáhá, představuje rozdíl mezi jeho průměrným měsíčním výdělkem k 1. 9. 2010 ve výši 32 515 Kč (k 1. 1. 2011 ve výši 33 783 Kč) a „fixním“ výdělkem k 1. 9. 2010 ve výši 20 021 Kč (k 1. 1. 2011 ve výši 20 801 Kč).

Žalovaný namítal, že nárok žalobce na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti zanikl, neboť jeho průměrný výdělek dosahovaný při podnikání „pravidelně za delší období, tj. více než rok, přesáhl průměrný výdělek před vznikem škody“.

Okresní soud ve F r ý d k u – M í s t k u rozsudkem ze dne 24. 4. 2013 rozhodl, že „základ žalobního nároku je opodstatněn“. Vycházel ze zjištění, že žalovaný se dohodou o poskytování náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti ze dne 9. 12. 1993 zavázal poskytovat žalobci náhradu za ztrátu na výdělků, která mu vznikla v důsledku onemocnění nemocí z povolání, že dne 25. 10. 1996 byl mezi účastníky rozvázáno dohodou pracovní poměr, že průměrný měsíční výdělek žalobce před vznikem škody činil k 1. 1. 2009 (po valorizaci) 32 513 Kč a že podle přiznání k dani z příjmu žalobce, který je evidován jako zemědělský podnikatel, činil jeho příjem v roce 2009 celkem 1 171 673 Kč, výdaje činily 686 824 Kč, rozdíl mezi příjmy a výdaji byl 484 849 Kč a vzhledem k uplatněným odpisům ve výši 519 044 Kč žalobce vykázal ztrátu 34 195 Kč. Dospěl k závěru, že výdělek žalobce po zjištění nemoci z povolání nelze pro účely poskytování náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti zjišťovat bez přihlídnutí k žalobcem uplatněným odpisům ve výši 519 044 Kč, jak to činí žalovaný, který nesprávně vychází z výdělků žalobce v roce 2009 ve výši rozdílu mezi příjmy a výdaji (bez odpisů), tj. ve výši 528 026 Kč, přepočteného na částku 44 002 Kč měsíčně, a který proto přestal žalobci náhradu za ztrátu na výdělků poskytovat, neboť podle jeho názoru došlo ve smyslu ustanovení § 390 odst. 1 zák. práce ke změně poměrů u žalobce, které byly rozhodující pro určení dosud vyplácené náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti, protože „výše výdělků žalobce za rok 2009 byla vyšší než by žalobce mohl dosahovat před vznikem škody po příslušných valorizacích“.

K odvolání žalovaného K r a j s k ý s o u d v Ostravě rozsudkem ze dne 2. 10. 2013 potvrdil rozsudek soudu prvního stupně. Dovodil, že žalobce má nadále nárok na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti ve výši rozdílu mezi valorizovaným průměrným výdělkem před vznikem škody a valorizovaným „stop výdělkem“ ke dni rozvázáno pracovního poměru účastníků, neboť samotná skutečnost, že v přiznání k dani z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 2009 uplatnil odpisy hmotného majetku ve výši 519 044 Kč, nepředstavuje „specifickou okolnost individuálního případu“, která by odůvodňovala úpravu průměrného výdělků založeného na údajích daňového přiznání ve smyslu ustanovení § 2 odst. 2 nařízení vlády č. 258/1995 Sb. Zdůraznil, že jak z ekonomického hlediska, tak ani z hlediska smyslu, účelu a zásad ovládačích odškodňování nemocí z povolání „neexistuje žádný rozumný důvod k tomu, aby pro účely výpočtu náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nebyly zohledňovány odpisy při zjišťování skutečného výdělků (příjmů z podnikání) poškozeného zaměstnance po zjištění nemoci z povolání“. Uzavřel, že u žalobce nedošlo ke změně poměrů ve smyslu ustanovení § 202 odst. 1 zák. práce, neboť žalobce v roce 2009 vykázal ztrátu z podnikání ve výši 34 195 Kč a dílčí základ daně ze závislé činnosti ve výši 64 572 Kč, a jeho výdělek po zjištění nemoci z povolání byl proto v roce 2009 nižší než tzv. valorizovaný „stop výdělek“ ke dni rozvázáno pracovního poměru účastníků.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání. Namítá, že odpisy nepředstavují „reálný výdaj“, neboť se jedná pouze o „ekonomickou veličinu snižující základ daně“, a že k nim proto při zjišťování skutečného výdělků pro účely výpočtu náhrady za ztrátu na výdělků nelze přihlížet. Poukázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 1. 2001, sp. zn. [25 Cdo 2026/98](#), ve kterém byl vysloven názor, že „údaje o příjmech a výdajích v přiznání k dani z příjmu fyzických osob nejsou jediným hlediskem pro určení výše průměrného výdělků podnikatele, nýbrž jen východiskem a jednou z okolností, z nichž lze při určení průměrného výdělků vycházet, nikoli důkazem o skutečných příjmech a výdajích podnikatele v souvislosti s výkonem jeho profese“, že „některé z položek, o které

se snižuje daňový základ, nejsou skutečně vynaloženými náklady na dosažení příjmu, nýbrž mohou představovat jen nárok na snížení daňového základu“, a že se proto „posouzení příjmů podnikatele a nákladů na tuto činnost vynaložených neobejde bez dalšího dokazování, které se podle okolností konkrétního případu bude týkat prvotních účetních dokladů o příjmech a výdajích, údajů v peněžním deníku podnikatele, apod., přičemž nelze vyloučit ani vyžádání znaleckého posudku“. Dovolatel zdůraznil, že výše odpisů je přímo úměrná hodnotě pořízeného hmotného majetku, že však sama o sobě nevypovídá o tom, jaká je optimální hodnota tohoto majetku nezbytná pro řádný výkon podnikatelské činnosti poškozeného zaměstnance. Podle názoru žalovaného nelze přisvědčit závěru soudů, že skutečným výdělkem žalobce rozhodným pro výpočet náhrady za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti je daňová ztráta, neboť potom by se „logicky nabízela otázka“, z jakých prostředků uspokojoval žalobce po dobu celého kalendářního roku „životní potřeby své a svojí rodiny“. Žalovaný navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil.

Žalobce navrhl, aby dovolací soud dovolání žalovaného zamítl, neboť rozsudek odvolacího soudu je správný. Zdůraznil, že odpisy jsou „ve své podstatě“ jeho náklady, které se z účetního hlediska neodpisují jednorázově, ale postupně podle doby životnosti „zakoupených mechanismů“, a že proto nemůže obstát názor dovolatele, že odpisy nepředstavují „reálný výdaj“.

N e j v y š š í s o u d dovolání soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) věc projednal podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. 12. 2013, neboť řízení ve věci bylo zahájeno přede dnem 1. 1. 2014 (srov. čl. II bod 2. zákona č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.).

Z hlediska skutkového stavu bylo v projednávané věci mimo jiné zjištěno (správnost skutkových zjištění soudů přezkumu dovolacího soudu – jak vyplývá z ustanovení § 241a odst. 1 a § 242 odst. 3, věty první, o. s. ř. – nepodléhá), že žalobce pracoval u žalovaného do 25. 10. 1996 jako horník, že v roce 1993 u něj byla zjištěna nemoc z povolání, pro jejíž následky byl od 1. 3. 1993 převeden v rámci dolu na jinou méně placenou práci, a že žalovaný mu poskytoval náhradu za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti. Po rozvázání pracovního poměru účastníků dohodou dne 25. 10. 1996 žalovaný poskytoval žalobci náhradu za ztrátu na výdělku ve výši rozdílu mezi průměrným výdělkem před vznikem škody a výdělkem zjištěným ke dni rozvázání pracovního poměru. Žalobce vykonával od roku 2005 činnost zemědělského podnikatele a podle přiznání k dani z příjmů za rok 2009 dosáhl z této činnosti příjmů ve výši 1 171 673 Kč, od nichž odečetl výdaje související z příjmy ve výši 686 824 Kč, a po odečtení uplatněných odpisů hmotného majetku ve výši 519 044 Kč vykázal ztrátu ve výši 34 195 Kč; zároveň v tomto přiznání k dani vykázal dílčí základ daně ze závislé činnosti

ve výši 64 572 Kč. Žalovaný odmítl poskytnout žalobci náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti za rok 2009 s odůvodněním, že jeho skutečné příjmy z činnosti zemědělského podnikatele v tomto období byly po odečtení výdajů vynaložených na jejich dosažení vyšší než průměrný výdělek žalobce před vznikem škody, který po valorizaci k 1. 1. 2009 činil 32 513 Kč, a náhradu za ztrátu na výdělků žalobci neposkytoval ani v dalších obdobích.

Za tohoto skutkového stavu závisí napadený rozsudek odvolacího soudu mimo jiné na vyřešení otázky hmotného práva, zda při zjišťování výdělků dosahovaného po zjištění nemoci z povolání zaměstnancem při výkonu podnikatelské činnosti je třeba přihlížet k odpisům hmotného majetku uplatněným zaměstnancem v jeho příznání k dani z příjmů. Protože tato právní otázka v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, je dovolání proti rozsudku odvolacího soudu podle ustanovení § 237 o. s. ř. přípustné.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání žalovaného je opodstatněné.

Projednávanou věc je třeba - vzhledem k době vzniku nároku žalobce na náhradu škody způsobené nemocí z povolání - i v současné době posuzovat podle zákona č. 65/1965 Sb., zák. práce ve znění zákonů č. 88/1968 Sb., č. 153/1969 Sb., č. 100/1970 Sb., č. 146/1971 Sb., č. 20/1975 Sb., č. 72/1982 Sb., č. 111/1984 Sb., č. 22/1985 Sb., č. 52/1987 Sb., č. 98/1987 Sb., č. 188/1988 Sb., č. 3/1991 Sb., č. 297/1991 Sb., č. 231/1992 Sb., č. 264/1992 Sb., č. 590/1992 Sb. a č. 37/1993 Sb., tedy podle zákoníku práce ve znění účinném do 31. 5. 1994.

Za škodu způsobenou zaměstnanci nemocí z povolání odpovídá zaměstnavatel, u něhož zaměstnanec pracoval naposledy před jejím zjištěním v pracovním poměru za podmínek, z nichž vzniká nemoc z povolání, kterou byl postižen; nemocemi z povolání jsou nemoci uvedené v právních předpisech o sociálním zabezpečení (seznam nemocí z povolání), jestliže vznikly za podmínek tam uvedených (srov. § 190 odst. 3 zák. práce).

Škoda, která vzniká následkem nemoci z povolání, spočívá též ve ztrátě na výdělků po skončení pracovní neschopnosti (při uznání invalidity nebo částečné invalidity). Ke ztrátě na výdělků dochází proto, že pracovní schopnost zaměstnance byla následkem nemoci z povolání snížena (omezena) nebo zanikla, a účelem náhrady za tuto ztrátu je poskytnout přiměřené odškodnění zaměstnanci, který není schopen pro své zdravotní postižení způsobené nemocí z povolání dosahovat takový výdělek, jaký měl před poškozením.

O vztah příčinné souvislosti mezi ztrátou na výdělků po skončení pracovní neschopnosti (při uznání invalidity nebo částečné invalidity) a nemocí z povolání se jedná tehdy, vznikla-li tato škoda (došlo-li k poklesu nebo úplné ztrátě výdělků) následkem nemoci z povolání (tj. bez nemoci z povolání by ztráta na výdělků nevznikla tak, jak vznikla). Nárok na náhradu za ztrátu na výdělků vzniká dnem, kdy došlo k poklesu (ztrátě) výdělků.

Podle ustanovení § 195 odst. 1 zák. práce (ve znění účinném od 1. 6. 1994 - srov. ustanovení čl. VI odst. 6 zákona č. 74/1994 Sb., kterým se mění a doplňuje zákoník práce č. 65/1965 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony) náhrada za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání invalidity nebo částečné invalidity se poskytne zaměstnanci v takové výši, aby spolu s jeho výdělků po pracovním úrazu nebo po zjištění nemoci z povolání s připočtením případného invalidního nebo částečného invalidního důchodu poskytovaného z téhož důvodu se rovnala jeho průměrnému výdělků před vznikem škody. Přitom se nepřihlíží ke zvýšení invalidního důchodu pro bezmocnost, ke snížení tohoto důchodu podle právních předpisů o sociálním zabezpečení, ani k výdělků zaměstnance, kterého dosáhl zvýšeným pracovním úsilím.

Škoda spočívající ve ztrátě na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání invalidity nebo částečné invalidity je majetkovou újmou, která se – jak vyplývá z citovaného ustanovení – stanoví ve výši rozdílu mezi výdělkem zaměstnance před vznikem škody a výdělkem po poškození, k němuž je třeba připočítat případný invalidní nebo částečný invalidní důchod poskytovaný z téhož důvodu; nepřihlíží se přitom ke zvýšení invalidního důchodu pro bezmocnost, ke snížení tohoto důchodu podle právních předpisů o sociálním zabezpečení a k výdělků zaměstnance, který dosáhl zvýšeným pracovním úsilím. Tímto způsobem jsou vyjádřeny snížení (omezení) nebo ztráta pracovní způsobilosti poškozeného zaměstnance a jeho neschopnost dosahovat pro následky nemoci z povolání stejný výdělek jako před poškozením.

V ustanovení § 195 odst. 1 zák. práce se výslovně neuvádí, jakým způsobem a za jaké období se stanoví výdělek zaměstnance po zjištění nemoci z povolání. Vzhledem k tomu, že náhrada za ztrátu na výdělků se vyplácí pravidelně jednou měsíčně (srov. § 205b odst. 3 zák. práce), plyne z povahy věci, že pro určení výše náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání invalidity nebo částečné invalidity se zpravidla vychází z výdělků zaměstnance, který dosáhl v měsíci, za nějž se náhrada poskytuje.

Poškozený zaměstnanec nemusí svůj „výdělek po zjištění nemoci z povolání“ vždy dosahovat za vykonanou práci v pracovním poměru nebo v poměru obdobném pracovnímu poměru. Začne-li zaměstnanec vykonávat po zjištění nemoci z povolání jako podnikatel (srov. § 2 odst. 1 a 2 zákona č. 513/1991 Sb., obch. zák., účinného do 31. 12. 2013) – místo nebo vedle činnosti konané v pracovním poměru nebo v poměru obdobném pracovnímu poměru – soustavnou činnost vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku, představují jeho příjmy z podnikání rovněž výdělek po zjištění nemoci z povolání ve smyslu ustanovení § 195 odst. 1 zák. práce. Také tyto příjmy totiž mohou být ovlivněny tím, že pracovní schopnost zaměstnance byla následkem nemoci z povolání snížena (omezena), a že tedy zaměstnanec není schopen při svém podnikání dosahovat pro své zdravotní postižení způsobené nemocí z povolání takové příjmy, které by odpovídaly výdělků, jehož dosahoval před poškozením.

Na uvedeném závěru nic nemění skutečnost, že výše příjmů z podnikání podnikatele – fyzické osoby je ovlivňována nejen tím, jaké úsilí podnikatel při svém podnikání sám vynaložil, ale i dalšími faktory (například poptávkou po výrobcích, které vyrábí, cenou výrobků a vynaloženými náklady a investicemi). Uvedené skutečnosti, ovlivňující výsledky podnikání (zejména zisk), jsou – jak správně uvádí odvolací soud – s podnikáním nutně spojeny stejně jako to, že výše výdělků (mzdy nebo platu) zaměstnance z pracovního poměru nebo z poměru obdobného pracovnímu poměru závisí nejen na pracovním úsilí zaměstnance, ale i na poměrech jeho zaměstnavatele (zejména na tom, jakou mzdu poskytuje svým zaměstnancům podle kolektivní, pracovní nebo jiné smlouvy, popřípadě jaký plat zaměstnancům náleží podle právních předpisů).

Vykonává-li poškozený zaměstnanec podnikatelskou činnost, nelze jeho příjmy dobře vyjádřit za jednotlivé měsíce, za něž mu přísluší náhrada za ztrátu na výdělků, a proto je třeba jeho „výdělek po zjištění nemoci z povolání“ stanovit způsobem, který odpovídá smyslu a účelu ustanovení § 195 zák. práce. Smyslu, účelu a zásadám ovládajícím odškodňování nemocí z povolání odpovídá postup, který „výdělek po zjištění nemoci z povolání“ určuje podle průměrného výdělků, stanoveného ke dni, v němž zaměstnanci vznikl nárok na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti (při uznání částečné invalidity). Takový průměrný výdělek nelze zjišťovat podle pracovníprávních předpisů (srov. § 1 a § 17 zákona č. 1/1992 Sb., o mzdě, odměně za pracovní pohotovost a o průměrném výdělků, účinného do 31. 12. 2006), neboť se netýká příjmů z pracovníprávních vztahů, ale podle jiných předpisů, například „podle okolností jednotlivého případu“ na základě ustanovení § 17 odst. 2 vyhlášky č. 45/1964 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení občanského zákoníku, účinné do 12. 11. 1995, či „z okolností jednotlivého případu, zejména z daňového přiznání“ na základě ustanovení § 2 odst. 2 nařízení vlády č. 258/1995 Sb., kterým se provádí občanský zákoník,

účinného v době od 13. 11. 1995 do 31. 12. 2013 (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 6. 2002, sp. zn. [21 Cdo 1735/2001](#), nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 9. 2002, sp. zn. [21 Cdo 1995/2001](#)).

Při zjišťování průměrného výdělku poškozeného zaměstnance, který vykonává podnikatelskou činnost, nelze vycházet jen z příjmů (výnosů) dosažených poškozeným z této činnosti, ale také z výdajů (nákladů), které musel vynaložit, aby tyto příjmy (výnosy) získal. Rozdíl mezi těmito příjmy (výnosy) a výdaji (náklady) poškozeného zaměstnance představuje jeho zisk, a tedy i výdělek v období, v němž tyto příjmy (výnosy) dosáhl a v němž tyto výdaje (náklady) vynaložil. Výdaje (náklady), které poškozený zaměstnanec vynaložil na dosažení příjmů (výnosů) ze své podnikatelské činnosti, mohou být spojeny též s úplatným pořízením hmotného majetku (například strojů, zařízení, budov aj.), kterého je k této jeho činnosti zapotřebí. Protože tyto výdaje (náklady) se v přiznání k dani z příjmů, z něhož je třeba při zjišťování průměrného výdělku poškozeného zaměstnance vykonávajícího podnikatelskou činnost - jak vyplývá z výše uvedeného - zejména vycházet, neuplatňují (nemohou uplatňovat) jednorázově ve zdaňovacím období, ve kterém byly skutečně vynaloženy, nýbrž postupně ve více zdaňovacích obdobích ve formě odpisů hmotného majetku za podmínek stanovených zákonem o daních z příjmů (srov. § 24 odst. 1, § 24 odst. 2 písm. a/, § 26 až 33 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění účinném do 31. 12. 2009 /dále jen „zákon o daních z příjmů“/), je možné k nim ve zdaňovacím období, v němž se zjišťuje průměrný výdělek, přihlídnout jen v rozsahu odpovídajícím výši odpisů hmotného majetku, které poškozený zaměstnanec v souladu se zákonem o daních z příjmů uplatnil ve svém daňovém přiznání.

Okolnost, že poškozený zaměstnanec uplatnil ve svém přiznání k dani z příjmů odpisy hmotného majetku, však sama o sobě (bez dalšího) nemůže vést k závěru, že skutečně vynaložil výdaje (náklady) na úplatné pořízení hmotného majetku, kterého je zapotřebí k jeho podnikatelské činnosti a k dosahování příjmů z ní. Odpisy hmotného majetku totiž poplatník daně z příjmů může uplatnit jako výdaje (náklady) vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů pro zjištění základu daně z příjmů (§ 24 odst. 1, § 24 odst. 2 písm. a/ zákona o daních z příjmů) nejen v souvislosti s úplatným pořízením hmotného majetku, ale i v případech jeho bezúplatného nabytí (například zděděním nebo darováním) nebo pořízení či vyrobení ve vlastní režii (srov. § 29 odst. 1 písm. b/ a e/ zákona o daních z příjmů). Přihlízet nelze bez dalšího ani k odpisům hmotného majetku uplatněným poškozeným zaměstnancem v jeho daňovém přiznání v souvislosti s úplatným pořízením hmotného majetku, neboť samotná skutečnost, že poškozený zaměstnanec tento majetek pořídil úplatně, nevypovídá nic o tom, zda jde o majetek, který je vskutku potřebný k jeho podnikatelské činnosti a k dosahování příjmů z ní.

Nejvyšší soud proto dospěl k závěru, že při zjišťování průměrného výdělku zaměstnance, který vykonává podnikatelskou činnost, po zjištění nemoci z povolání je třeba přihlížet též k odpisům hmotného majetku uplatněným zaměstnancem v jeho přiznání k dani z příjmů, jestliže jsou tyto odpisy spojeny s úplatným pořízením hmotného majetku, který je potřebný k jeho podnikatelské činnosti a k dosahování příjmů z ní.

V projednávané věci se soudy tím, s jakým majetkem byly spojeny odpisy hmotného majetku ve výši 519 044 Kč uplatněné žalobcem v jeho přiznání k dani z příjmů za zdaňovací období roku 2009, zda šlo o hmotný majetek potřebný k podnikatelské činnosti žalobce a k dosahování příjmů z ní a zda byl žalobcem pořízen úplatně, nezabývaly. Závěr odvolacího soudu, že k těmto odpisům je třeba při zjišťování výdělku žalobce po zjištění nemoci z povolání přihlídnout, a že proto u žalobce nedošlo ke změně poměrů ve smyslu ustanovení § 202 odst. 1 zák. práce, neboť jeho výdělek po zjištění nemoci z povolání byl v roce 2009 nižší než rozhodný průměrný výdělek zjištěný ke dni rozvázání pracovního poměru účastníků, je proto - pro svou předčasnost - nesprávný.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu není správný. Protože nejsou podmínky pro

zastavení dovolacího řízení, pro odmítnutí dovolání, pro zamítnutí dovolání a ani pro změnu rozsudku odvolacího soudu, Nejvyšší soud jej zrušil (§ 243e odst. 1 o. s. ř.). Vzhledem k tomu, že důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud rovněž toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně (Okresnímu soudu ve Frýdku-Místku) k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2, věta druhá, o. s. ř.).